

DEPARTAMENT D'ACCIÓ SOCIAL I CIUTADANIA

ORDRE

ASC/349/2010, de 16 de juny, del Comitè d'Ètica dels Serveis Socials de Catalunya.

L'Estatut d'Autonomia de Catalunya estableix a l'article 166 que els serveis socials, voluntariat, menors i promoció de les famílies, són competència exclusiva de la Generalitat de Catalunya.

La Llei 12/2007, d'11 d'octubre, de serveis socials, en el títol VIII, De la qualitat dels serveis socials, estableix el principi de qualitat com a principi rector del sistema dels serveis socials i un dret dels usuaris. Així mateix, l'article 86.3 disposa que correspon al Departament competent en matèria de serveis socials promoure els valors i les bones pràctiques relatives a l'ètica en l'àmbit dels serveis socials.

El Departament d'Acció Social i Ciutadania és el Departament competent en matèria de serveis socials d'acord amb el Decret 421/2006, de 28 de novembre, de creació, denominació i determinació de l'àmbit de competència dels departaments de l'Administració de la Generalitat de Catalunya.

El desenvolupament de l'ètica en l'activitat de prestació de serveis socials té com a finalitat aconseguir l'efectiu respecte dels drets de les persones, la promoció dels valors democràtics, l'enfortiment ètic de la societat civil i les bones actituds en l'atenció de les persones usuàries, familiars i acompanyants en tots els procediments i programes, i les considera no com a receptores sinó com agents actius en la participació i gestió dels serveis i del seu benestar, mitjançant les bones pràctiques.

L'experiència del Comitè de Bioètica de Catalunya, adscrit al Departament de Salut, en l'àmbit de salut i les ciències biomèdiques, en tant que òrgan assessor del Govern de Catalunya per als temes de bioètica, regulat pel Decret 226/2008, de 18 de novembre, de modificació del Decret 166/2005, de 26 de juliol, pel qual es regula el Comitè Consultiu de Bioètica de Catalunya, ha demostrat el seu valor en la protecció dels drets humans i en la integració dels principis i valors ètics en la pràctica professional.

Aquesta experiència positiva, tot i la possible distància entre la bioètica i alguns temes d'ètica en intervenció social, pot aportar orientació i experiència al sistema de serveis socials i establir una mútua col·laboració amb el Comitè de Bioètica de Catalunya en totes aquelles qüestions frontereres amb el camp bioètic. La tasca a desenvolupar des de l'ètica es veu com un factor que pot contribuir al reconeixement dels drets, la promoció dels valors i les actituds de les persones usuàries, familiars i acompanyants i de la qualitat de l'activitat prestadora, de les prestacions i dels serveis que els corresponen.

Cal, per tant, que els valors, drets, principis i actituds s'adaptin a les exigències pràctiques de les diferents situacions i contextos que es presenten en els serveis socials. L'Administració pública ha de vetllar per l'efectivitat dels drets de les persones destinatàries dels serveis socials. Les persones professionals i les entitats que gestionen els serveis socials han d'orientar la seva activitat de manera que es garanteixi especialment la dignitat de les persones, el seu benestar i el respecte a la seva autonomia i intimitat. I és per tot això que s'ha de desenvolupar un Comitè d'Ètica dels Serveis Socials que ha de portar a terme una reflexió ètica sobre els problemes que afecten a la pràctica dels serveis socials per fer reals els drets humans i principis ètics bàsics i fonamentals.

La reflexió ètica en l'acció social ha d'estar incorporada en la pràctica quotidiana de les persones professionals, complint amb els deures relatius a la deontologia professional, ja que l'actuació de les quals incideix directament en la vida de les persones i el marc del debat en matèria d'ètica, per excel·lència, s'esdevé en els

equips professionals. Amb la creació del Comitè d'Ètica dels Serveis Socials es pretén dotar els serveis socials d'un recurs que faciliti a totes les persones implicades assessorament en la presa de decisions, generar coneixement i orientacions per a la intervenció, així com generar bones actituds i bones pràctiques que han de servir de criteri per orientar l'activitat dels professionals dels serveis socials. Per altra banda, és essencial preveure i garantir espai a la reflexió ètica en la planificació i elaboració de les normes que han de regular els serveis socials, i també en els processos de desplegament d'aquestes normes.

Sense oblidar que l'ètica no pot consistir únicament en l'establiment d'un codi que es pugui considerar definitiu i que pugui donar respostes per tots els casos, sinó que ha de consistir també en el procés de deliberació i reflexió que precedeix i segueix l'acceptació de les normes. La creació del Comitè d'Ètica dels Serveis Socials no ha de substituir o manllevar la reflexió ètica dels equips professionals en l'anàlisi i planificació de la seva intervenció.

El Comitè d'Ètica dels Serveis Socials ha de ser, fonamentalment, un òrgan col·legiat de deliberació amb una tasca estrictament consultiva i assessora, que sense oblidar l'anàlisi jurídica incorpori un punt de vista multidisciplinari.

La independència de criteris en el funcionament del Comitè d'Ètica dels Serveis Socials és una garantia al servei de tota la ciutadania. Als efectes d'assegurar la representativitat de tots els agents implicats per garantir la seva operativitat, es preveu que, a més de la sessió en Ple, es pugui actuar a través d'una Comissió Permanent, així com en els grups de treball que es puguin constituir. El Comitè d'Ètica dels Serveis Socials ha de comptar amb la presència de persones de l'àmbit de les ciències humanes i socials, la salut, l'educació, la justícia, la filosofia; de professionals del Departament competent en matèria de serveis socials; dels col·legis professionals vinculats a l'acció social; de persones en representació d'entitats d'iniciativa privada, social o mercantil, prestadores de serveis, de persones en representació d'associacions d'usuaris i familiars. El Departament competent en matèria de serveis socials, a través de la seva Secretaria General, assumeix l'encàrrec de coordinar les activitats del Comitè d'Ètica dels Serveis Socials, i de donar-li suport.

Per tot això, atès que la Comissió Funcional del Consell General de Serveis Socials n'ha informat;

D'acord amb els articles 39.3 i 40 de la Llei 13/2008, de 5 de novembre, de la presidència de la Generalitat i el Govern,

ORDENO:

Article 1 *Creació*

1.1 Es crea el Comitè d'Ètica dels Serveis Socials de Catalunya com a òrgan de caràcter consultiu i interdisciplinari al servei de les persones i de les entitats que presten, utilitzen o són destinatàries de serveis d'intervenció social i que té com a objectiu millorar la qualitat d'aquesta intervenció, i ser fòrum de referència en el debat ètic en el camp dels serveis socials.

1.2 El Comitè d'Ètica dels Serveis Socials fa les funcions de la Comissió Sectorial del Consell General de Serveis Socials en el seu àmbit, sens perjudici de les establertes en aquesta Ordre, d'acord amb el Decret 202/2009, de 22 de desembre, dels òrgans de participació i coordinació del Sistema Català de Serveis Socials.

1.3 El Comitè d'Ètica dels Serveis Socials s'adscriu al Departament competent en matèria de serveis socials, el qual assignarà els mitjans personals, materials i econòmics necessaris per assegurar el funcionament d'aquest òrgan.

Article 2

Finalitat i funcions

2.1 El Comitè d'Ètica dels Serveis Socials té la finalitat de prestar a totes les persones implicades en serveis d'intervenció social un assessorament en la presa de decisions davant de possibles problemes ètics, generar coneixement, elaborar protocols d'intervenció, així com generar actituds i bones pràctiques i promoure el debat i la inclusió de l'ètica com un aspecte molt important de la pràctica professional.

2.2 Les funcions del Comitè d'Ètica dels Serveis Socials s'entenen sense perjudici de les competències que, en matèria d'ètica i deontologia dels professionals, corresponen als seus respectius col·legis professionals.

2.3 No és funció del Comitè d'Ètica dels Serveis Socials peritar o opinar sobre les denúncies o reclamacions que afecten els aspectes tècnics o de procediment de la intervenció dels i de les professionals, ni en cap cas podrà emetre judicis sobre les possibles responsabilitats dels vocals implicats en els assumptes dels que es coneguin.

2.4 Per a l'exercici de les seves funcions, el Comitè d'Ètica de Serveis Socials podrà sol·licitar de les autoritats i els òrgans competents en matèria de serveis socials informació sobre les queixes i denúncies que es rebin en allò que afecti l'atenció a les persones en l'àmbit dels serveis socials.

Article 3

El Comitè d'Ètica dels Serveis Socials de Catalunya

Organització

3.1 El Comitè d'Ètica dels Serveis Socials de Catalunya s'estructura en els òrgans següents :

3.1.1 Òrgans unipersonals :

- a) Presidència.
- b) Vicepresidència primera i segona.
- c) Secretaria

3.1.2 Òrgans col·legiats:

- a) Ple.
- b) Comissió Permanent.
- c) Comissions de treball.

3.2 El Comitè d'Ètica dels Serveis Socials, a iniciativa de la seva presidència o de les persones vocals del Ple, pot constituir comissions de treball per tal d'optimitzar l'assessorament en àrees específiques i sectorials, i analitzar o fer el seguiment sobre qüestions de la seva competència.

3.3 Les comissions de treball han de ser coordinades i presidides per un vocal del Comitè i poden estar integrades per persones expertes que no formin part del Comitè quan les matèries que tracti així ho aconsellin, a proposta del president o presidenta.

3.4 L'acord de creació de les comissions de treball determinarà les funcions que s'encomanen a aquestes comissions així com la seva vigència, que podrà ser de caràcter temporal o permanent. També en determinarà la composició, la forma de designació de les persones membres i la persona que ha de fer les funcions de secretaria del grup de treball.

3.5 Els treballs que dimanin de les comissions de treball s'han de sotmetre a la consideració del Comitè d'Ètica dels Serveis Socials, reunit en Ple, per a la seva discussió i aprovació, si s'escau.

Article 4

Principis d'actuació

4.1 En l'exercici de les funcions atribuïdes al Comitè d'Ètica dels Serveis Socials, els seus membres actuen d'acord amb els principis de legalitat, independència, objectivitat i imparcialitat.

4.2 Les persones vocals del Comitè d'Ètica dels Serveis Socials participen en el Comitè a títol individual sense ser sotmeses a cap tipus d'instrucció i la seva representativitat no pot ser delegada a altres persones de la seva organització.

4.3 Les persones que participin en el Comitè d'Ètica dels Serveis Socials o en les seves comissions de treball resten obligades a respectar la confidencialitat de tota la informació a la qual tinguin accés, així com a preservar el secret de les seves deliberacions.

Article 5

El Ple

Composició, funcions i funcionament

5.1 El Comitè d'Ètica dels Serveis Socials està integrat per persones amb interès per les qüestions amb vinculació ètica en un nombre màxim de 34 persones, d'acord amb la composició següent :

a) El president o presidenta del Comitè d'Ètica dels Serveis Socials haurà de ser una persona experta i de reconegut prestigi en l'àmbit de coneixement de les ciències humanes i socials, la salut, l'educació, la justícia o la filosofia, i tindrà les següents funcions:

- 1) Representar el Comitè.
- 2) Convocar i presidir les sessions del Comitè.
- 3) Fixar l'ordre del dia de les sessions.
- 4) Qualsevol altra funció inherent a la seva condició de president o presidenta.

b) Les vocalies estaran constituïdes per:

b.1 Deu persones professionals tècniques del Departament competent en matèria de serveis socials que pertanyin als àmbits d'actuació d'aquest Departament, una part de les quals estaran vinculades als serveis d'atenció directa de persones usuàries dels centres de serveis socials, amb experiència en serveis socials.

b.2 Cinc persones professionals pertanyents als àmbits de coneixement de les ciències humanes i socials, la salut, l'educació, la justícia i la filosofia.

b.3 Quatre persones en representació dels col·legis professionals respectius: el Col·legi Oficial de Diplomats en Treball Social i Assistents Socials Catalunya, el Col·legi d'Educaores i Educadors Socials de Catalunya, el Col·legi de Psicòlegs de Catalunya i el Col·legi de Pedagogs de Catalunya, designats o designades pels òrgans de govern corresponents.

b.4 Quatre professionals amb adscripció als serveis socials bàsics en representació de la Federació de Municipis de Catalunya i l'Associació Catalana de Municipis i Comarques, designats o designades per les mateixes entitats.

b.5 Tres persones de reconegut prestigi en l'àmbit de les entitats d'iniciativa social, que podran ser proposades per la Taula d'Entitats del Tercer Sector Social.

b.6 Quatre persones en representació de les entitats d'iniciativa privada, social i mercantil, prestadores de serveis: dues persones en representació del sector mercantil i dues persones en representació del tercer sector social.

b.7 Tres persones en representació d'associacions de persones usuàries i familiars.

b.8 Un coordinador o coordinadora del Comitè, que serà el secretari o secretària general del Departament competent en matèria de serveis socials o qui es designi, que té com a funció principal garantir el suport tècnic i administratiu a les tasques del Comitè, així com auxiliar el president o la presidenta en aquelles funcions que li siguin encomanades.

5.2 Les persones vocals del Comitè d'Ètica dels Serveis Socials han de tenir una formació específica en temes d'ètica, o prendre el compromís de tenir-la en un termini breu de temps.

5.3 Hi haurà un vicepresident o vicepresidenta primer i un vicepresident o vicepresidenta segon que substituiran el president o presidenta en cas d'absència, vacant o malaltia. El vicepresident o vicepresidenta primer i el vicepresident o vicepresidenta segon es nomenaran en la sessió constitutiva del Comitè entre les

seves persones membres. Les funcions que els correspondran són les detallades a l'article 5.1.a) d'aquesta Ordre quan hagin de substituir el president o presidenta.

5.4 La composició del Comitè ha de ser interdisciplinària, buscant la participació equitativa de les diverses professions que intervenen en la prestació dels serveis socials.

5.5 Per acord del Comitè, es nomenaran, d'entre els seus representants, el president o presidenta, un vicepresident o vicepresidenta primer i un vicepresident o vicepresidenta segon.

5.6 Les persones vocals del Comitè d'Ètica dels Serveis Socials són nomenades per la persona titular del Departament competent en matèria de serveis socials per un període de cinc anys renovable per períodes d'igual durada. Finalitzat aquest període pel qual les persones membres del Comitè d'Ètica dels Serveis Socials s'hagin nomenat, continuaran exercint les funcions que els corresponguin com a membres del Comitè d'Ètica dels Serveis Socials fins al nomenament de noves persones membres.

5.7 Les persones vocals del Comitè d'Ètica de Serveis Socials que es detallen als apartats b.1, b.3, b.4, b.6 i b.7 de l'article 5 d'aquesta Ordre, seran membres del Comitè d'Ètica dels Serveis Socials mentre exerceixin la responsabilitat professional per la qual han estat nomenats, en els organismes públics i en les institucions socials respectives.

5.8 Ha d'existir un equilibri en la procedència dels membres del Comitè d'Ètica dels Serveis Socials per tal de garantir la imparcialitat, pluralitat, diversitat, paritat de gènere i diferents realitats territorials.

5.9 Correspon al Ple les funcions següents:

a) Ser receptor de consultes o problemes específics plantejats per la persona titular del Departament competent en matèria de serveis socials, i per entitats públiques i privades de l'àmbit de serveis socials respecte als temes que preocupen i generen problemes ètics en la pràctica diària de l'atenció a persones. Aquestes consultes poden ser analitzades en el si del mateix Comitè o bé ser derivades on el Comitè consideri adient.

b) Impulsar i coordinar polítiques de formació i recerca en temes d'ètica aplicada als serveis socials en especial, per a la determinació dels continguts ètics i deontològics dels cursos de formació i de les accions formatives dels diferents col·lectius professionals de l'àmbit dels serveis socials.

c) Formular recomanacions i protocols d'actuació que ajudin el Departament competent en matèria de serveis socials i els professionals de l'àmbit dels serveis socials a garantir, tant en l'exercici assistencial com docent i d'investigació, el respecte per la dignitat de les persones, especialment en situacions de controvèrsia o conflicte.

d) Elaborar documents de reflexió i emetre informes en relació amb aquelles qüestions ètiques de caràcter transversal per a tots els àmbits d'intervenció social.

e) Proposar als òrgans competents les mesures adients per a la millora ètica de les pràctiques professionals.

f) Elaborar i aprovar el seu propi reglament de funcionament.

g) Promoure la reflexió ètica organitzada en els diferents àmbits dels serveis socials.

h) Elaborar les normes de constitució dels espais de reflexió ètica en serveis d'intervenció social.

i) Elaborar un informe públic anual sobre les actuacions desenvolupades pel Comitè que s'ha de presentar al conseller o consellera del Departament competent en matèria de serveis socials.

j) Les demandes que li encomani la persona titular del Departament amb competències en matèria de serveis socials que li puguin correspondre d'acord amb les disposicions legals.

5.10 El Ple del Comitè d'Ètica dels Serveis Socials comptarà amb el suport de la Comissió Permanent i li podrà delegar aquelles funcions que per la seva complexitat o per raons d'urgència cregui necessari.

5.11 El Ple del Comitè d'Ètica dels Serveis Socials es reunirà en sessió ordinària com a mínim tres vegades l'any. Sens perjudici d'això, es pot reunir en sessió extraordinària, amb la convocatòria prèvia del president o presidenta, a proposta de dues tercers parts dels membres del plenari.

Article 6

La Comissió Permanent

Composició, funcions i funcionament

6.1 El Comitè d'Ètica dels Serveis Socials ha de constituir una Comissió Permanent amb funcions de coordinació de comissions de treball que es creïn a l'empara de l'article 3.5 i de preparació de les reunions del Ple del Comitè. Amb caràcter excepcional, a sol·licitud del conseller o consellera del Departament competent en matèria de serveis socials, així com d'altres instàncies de serveis socials que ho sol·licitin, la Comissió Permanent pot reunir-se amb funcions consultives en aquells temes en relació amb els quals calgui una resposta immediata, incompatible amb la convocatòria d'una reunió ordinària o extraordinària del Ple.

La urgència del tema haurà de ser valorada per la Presidència, que ha de convocar a tal efecte el Ple del Comitè en un termini no superior a quinze dies per al debat i la ratificació, si s'escau, del pronunciament de la Comissió Permanent.

6.2 La Comissió Permanent està integrada pel president o presidenta, els dos vicepresidents o vicepresidentes, el coordinador o coordinadora i un mínim de quatre vocals que designarà la Presidència. Actua com a secretari o secretària la mateixa persona que ho és del Ple.

6.3 Per la vàlida constitució de la Comissió es requereix la presència com a mínim del president o presidenta o qui el substitueixi, el secretari o secretària i un vicepresident o vicepresidenta.

Article 7

Secretaria

La Secretaria del Comitè serà exercida per una persona funcionària del Departament competent en matèria de serveis socials i pertanyent al cos superior d'administració, i designada per la persona titular del Departament competent en matèria de serveis socials. El secretari o secretària del Ple, que ho serà també de la Comissió Permanent, actua amb veu però sense vot, i tindrà les funcions següents:

- a) Efectuar la convocatòria de les sessions del Comitè i preparar-ne l'ordre del dia, per ordre del president o presidenta.
- b) Redactar les actes de cada sessió i expedir els certificats dels acords adoptats.
- c) Custodiar la documentació dels assumptes inclosos en l'ordre del dia i del Comitè.
- d) Qualsevol altra funció inherent a la condició de secretari o secretària.

Article 8

Espais de reflexió en la dimensió ètica en centres i serveis socials

8.1 Els espais de reflexió en la dimensió ètica en centres i serveis socials són creats per analitzar i assessorar en la resolució de possibles problemes ètics que es produeixen en la pràctica de la intervenció social i tenen com a objectiu final la millora de la qualitat de l'atenció a les persones, la promoció dels valors ètics i les bones actituds en la cura de les persones que s'atenen.

8.2 Els espais de reflexió en matèria d'ètica, creats amb caràcter voluntari i per acord dels òrgans competents de centres i serveis socials en els quals intervingui, hauran de tenir un caràcter interdisciplinari i estar al servei de les persones que participen en la intervenció social, siguin els i les professionals, persones destinatàries del servei, associacions i institucions que participen en el servei.

8.3 Les persones que formin part d'aquests espais de reflexió hauran de tenir una formació bàsica en ètica o bé prendre el compromís de tenir-la en un període

raonable així com preservar la confidencialitat de la informació a què tingui accés per raó de la seva tasca.

Article 9

Transferència de coneixement entre comitès

9.1 El Reglament de funcionament intern del Comitè d'Ètica dels Serveis Socials establirà les metodologies de comunicació i gestió del coneixement entre els diferents comitès d'ètica existents, entre les diferents instàncies que en matèria d'ètica en serveis socials es generin, així com amb altres àmbits vinculats, per potenciar dinàmiques de treball actives i de caràcter transversal, per progressar en la reflexió i anàlisi dels temes sobre els quals es volgués donar opinió.

Específicament, pel que fa a totes aquelles qüestions de l'ètica en intervenció social amb una clara vinculació amb el camp de la bioètica, el Comitè d'Ètica dels Serveis Socials de Catalunya treballarà en col·laboració amb el Comitè de Bioètica de Catalunya. A aquests efectes, es garantirà, en la forma que estableixi en el seu Reglament, la participació del Comitè en el grup o grups de treball que, per al tractament de temes d'interès comú, constitueixi el Comitè de Bioètica de Catalunya a l'empara de l'article 5 del Decret 166/2005, de 26 de juliol, pel qual es regula el Comitè de Bioètica de Catalunya.

9.2 Així mateix es vetllarà per fer difusió dels resultats dels treballs dels diversos comitès amb la finalitat de generar el màxim impacte i divulgació en les entitats prestadores de serveis i en els professionals dels serveis socials.

DISPOSICIÓ ADDICIONAL

Les persones vocals del Comitè d'Ètica dels Serveis Socials que no siguin nomenades per raó del seu càrrec a l'Administració de la Generalitat, tenen dret a percebre dietes per a l'assistència a les reunions dins dels límits que preveu la normativa d'aplicació de l'Administració de la Generalitat de Catalunya.

DISPOSICIONS TRANSITÒRIES

—1 El Comitè d'Ètica dels Serveis Socials elaborarà els criteris de regulació de l'estructura i funcionament dels espais de reflexió ètica en matèria de serveis socials, i n'establirà els criteris per a la constitució.

—2 De manera transitòria i fins que no s'estableixin els criteris de constitució, els espais de reflexió ètica de centres i serveis socials que estiguin actius en el moment de publicació d'aquesta Ordre i que tinguin més d'un any de funcionament, podran presentar al secretari o secretària general del Departament competent en matèria de serveis socials una comunicació en referència a la seva existència i funcionament amb la finalitat que siguin recollits en un registre actualitzat sobre els espais actius de reflexió ètica dels centres i serveis socials.

DISPOSICIÓ FINAL

Aquesta Ordre entrarà en vigor l'endemà de la seva publicació al *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*.

Barcelona, 16 de juny de 2010

CARME CAPDEVILA I PALAU
Consellera d'Acció Social i Ciutadania

(10.165.071)

